

HOZIRGI DAVRDA JAHON MAMLAKATLARI TA'LIM TIZIMI VA PEDAGOGIKA FANI RIVOJI

Zikirova Dildora Shuhrat qizi

TMC instituti o'qituvchisi

Boboniyazova Durdona Baxramovna

TMC Instituti Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 2-kurs talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada Koreya Respublikasidagi ta'lim tizimi, uning tarixi, o'qitish usullari va boshqa qiziqarli ma'lumotlar bilan tanishtirish.

Kalit so'zlar: Ta'lim, tarix, madaniyat, urf - odat, bayramlar, tarbiya, ta'lim tizimi.

Аннотация: В этой статье вас заинтересует система образования в Республике Корея, ее история, методы обучения и другая интересная информация.

Ключевые слова: Образование, история, культура, традиция праздники.

Annotation: In this article, you will be interested in the education system in the Republic of Korea, its history, teaching methods, and other interesting information.

Key words: Education history, culture, customs, holidays.

Hozirgi davrda mamlakatimizda uzluksiz ta'lim tizimida olib borilayotgan keng qamrovli islohotlarning asosiy maqsadlaridan biri yoshlarni, ularni o'zlaridagi iste'dodlarini ommaga ro'yobga chiqarish, yoshlarni chuqur bilim olishlari, ularni har tomonlama qo'llab - quvvatlash, shu bilan birgalikda ularni kelajakga, joyga tayyorlash ko'nikmalarini shakillantirish ta'lim tizimining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Hattoki prezidentimiz ham Shavkat Mirziyoyev: "Yangi O'zbekiston asosiy ustuni-bilim, ta'lim va tarbiya bo'ladi" deb ta'kidlaganlar [3]. O'z nutqlari mobaynida shunday deganlar: biz "Yangi O'zbekistonni bunyod etishda sog'lom va barkamol yoshlarimizni hal qiluvchi kuch deb bilamiz. Shu maqsadda ular uchun yangi tizim yaratamiz, ularning bilim, sport, madaniyat, san'at salohiyatlarni ro'yobga chiqarish uchun. Qadirlil farzandlar, bir narsadan ko'nglingiz to'q bo'lsin: sizlarning qobilyat va iste'dodingiz ro'yobga chiqarish uchun biz bundan buyon ham barcha sharoit va imkoniyatlarni, albatta yaratib beramiz, aziz o'g'il-qizlarim!" – dedilar Shavkat Mirziyoyev [4].

Xalqaro ta'lim standart klassifikatsiyasi 1997- yilda XTSK (Xalqaro ta'lim standart klassifikatsiyasi) yangilandi. Unda yettita bosqich ko'rsatilgan. 0- maktabgacha ta'lim; 1- boshlang'ich ta'lim; 2- o'rta ta'limning birinchi bosqichi; 3- o'rta ta'limning ikkinchi bosqichi; 4- o'rta ta'limdan keyingi ta'lim (oliy ta'lim emas); 5- oliy ta'lim birinchi bosqichi; 6- oliy ta'limning ikkinchi bosqichi - oliy ta'limdan keyingi ta'lim.

Ko'pgina rivojlanyotgan davlatlarda masalan, Singapur, Janubiy Koreya, Yaponiya, Malayziya, AQSh va boshqa davlatlar ya'nada rivojlanishi uchun ta'lim tizimiga o'zgartirishlar kiritildi. Barcha davlatlar tarixida davlatning ta'lim tizimini qanday, qanchalik rivojlanyotganligi hozirgi fikrimizning yorqin isboti bo'ladi. Masalan, Koreyadagi ta'lim tarixi Koreyaning Uch Qirolligiga yoki hatto ibtidoiy jamiyatga davriga borib taqaladi. O'sha paytda xususiy maktablar ham, davlat maktablari ham juda mashhur edi. Koreyada xalq ta'limi milodiy 400- yillardayoq tashkil etilgan. Koreya ta'limiga tarixiy jihatdan konfutsiylik va buddizm ta'sir ko'rsatgan. [3; 294]

Koreyada yaxshi ta'lim olish har qanday koreysning martabasini shakillantirish uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega. Zamonaviy ta'lim tizimi Koreyada rasman Yaponiya mustamlakasidan ozod bo'lgan 1945- yildan boshlanadi. 1894- yilgi islohotlardan keyin yuzaga kelgan deyish mumkin koreyslar ta'lim tizimini. Koreyadagi Choson hukumati mamlakati mamlakat xavfsizligini kuchaytirish rejasida maxsus armiya tuzadi. Keyin esa g'arbliklar harbiy san'atda dars berishni boshlashadilar. Shu bilan bir qatorda chet tili va boshqa fanlar yuzaga kela boshlaydi. 1894-yili shaxsiy bilim maskanlari birlashtiriladi. Institutlar ta'lim tizimi tashkil etiladi. 1895-yili esa boshlang'ich maktablar va kadrlar tayyorlaydigan pedagogika maktablari tuziladi. Koreyada ta'lim tizimiga asos qilib an'anaviy g'arb modeli olingan. Ular 6- yil quyidagi maktab, 3- yil o'rta yana, 3- yil oliy maktab, so'ngra 4 yillik kollejlari va bakalavr unvoni

beriladi. Magistr unvoni uchun tanlangan fan yana 2 yil chuqur o'rganilgandan so'ngra olishlari mumkin. Fan do'ktiri bo'lish uchun 3 yil yana vaqt sariflashlari lozim.

Lekin 1991- yilda boshlangan noroziliklar tufayli Yaponiya hukumati buyruqga o'zgartirishlar kiritdi. Bundan boshlang'ich ta'lim 4yildan 6yilga uzaytirildi. 1922- yili 4- fevralda " 3- Choson ta'lim buyrug'i " qabul qilindi. Bunday buyruqga ko'ra, ta'lim muddati uzaytirildi. Shu tariqa oddiy maktablarda ta'lim 6yil, ayollar maktablarida 5 yil deb belgilandi. Shu jumladan, 1924- yilida Kyongson Davlat Universiteti ochildi. O'rta va yuqori oddiy va boshlang'ich maktablari birlashtirildi. Imperiya xalq demokratiyasi fani kiritilib, koreys tili fani kamaytirildi. Yaponiya mustamlakachiligining ta'lim sohasidagi zo'ravonligi kuchaydi. Chunki 1943- yil 3- avgustda " 4- Choson ta'lim buyrug'i " imzolandi. Jumladan shu qatorda, yuqori va o'rta ta'lim maktablari 4yilga kamaytirildi. Dasturdan esa koreys tili fani olib tashlandi. Uning o'rniga esa yapon tili darsligi kiritildi.

Umumiy Arxiv qo'mitasiga qaraganda ma'lumotlari o'sha paytki Koreya savodxonlik darajasi 1944- yilda 13,8% ni tashkil etgan. Fikrimizning boshida aytib o'tkanimizdey Yaponiya mustamlakasidan ozod bo'lgan Koreya endilikda oldinda ta'lim tizimini o'zgartirish vazifasi ularda ham turadi. 1963- yildan boshlab Koreya ta'lim tizimida tabiiy va ijtimoiy fanlarga e'tibor ortdi. Prezidenti Chon Du Xvon mamlakatda 1981- yili shaxsiy ta'lim berish, xususiy ta'lim maskanlari faoliyatini cheklab qo'ydi. 1992- yilga kelib esa boshlang'ichlar rivojlanishi uchun hukumat tomonidan maktablarga bir qancha imtiyozlar yaratiladi. Boshlang'ich maktablarning ro'li juda ham muhim zamonaviy Koreya ta'lim tizimida. Boshlang'ich ta'lim Uch Koreya o'quv yilida 1- martga qadar 6 yoshdan yuqori bo'lgan bolalar qabul qilingan. Lekin Koreyada 1- martda bayram bo'lganligi tufayli 2- martdan boshlanadi. 6yil davom etadigan boshlang'ich ta'lim majburiy etib belgilangan. Koreyada o'rta ta'lim esa 3yil davom etadi. Darslar 45 minutdan belgilangan, 1yilda 1222 soatni tashkil etadi. O'rta ta'lim maktablarida ijtimoiy fan, jismoniy tarbiya, axloq, davlat tili, chet tili, musiqa, san'at va yana shu kabi 10 ga yaqin fanlar o'qitiladi. O'rta maktabda esa o'quvchilar uchun tanlov fanlar mavjud.

O'rta maktab tugatilgandan so'ng yuqori maktablarda ta'lim boshlanib davom ettiriladi. Yuqori maktablar bir qancha turlarga bo'linadi. Bular, davlat yuqori maktablar, umumiy yuqori maktablar, xususiy yuqori maktablar. Yuqori maktablarni yuqori tashkilotlar tomonidan boshqarishgan. Davlat yuqori maktablarni esa vazirliklar boshqargan. Hattoki yuqori maktablar bir qancha o'qitish fanlariga ko'ra turlarga ham bo'linadi. Bulardan, chet tili maktablari, ixtisoslashtirilgan maktablar, maxsus maktablar, jismoniy tarbiya maktablari, umumiy maktablar va yana san'at maktablariga. Hattoki Koreyada maxsus tashkil etilgan ta'lim vazirligi tomonidan tuzilgan maktablar ham bor. Ular xalqaro tilga ixtisoslashgan qishloq xo'jaligi, baliqchilik, sanoat bo'ladi.

Koreya yarimorol shimolida KXDR va janubida Koreya Respublikasi 1948- yilga kelib ikki davlatga bo'linadi. Koreya davlatida insonparvarlik, ta'lim, tinchlik, adolat eng muhimi halollik tushunchalariga e'tibor juda katta bo'ladi. Janubiy Koreyada madaniyati va urf-odatlarini o'zaro bir - birga chambarchas bog'liq bo'ladi. Ular ya'ni koreya xalqi Gregoriyan kalendariga ko'ra kun kechirishadi. Shuning uchun ularni bayramlari alohida ajratilgan bo'ladi. Ammo ba'zi bayramlari oy yaqvimida nishonlanadi. Masalan, Koreya davlatida yangi yil 1- yanvar kuni nishonlanadi. Dekabr oyining o'rtalarida ko'chalarini, uylarini, bezashni boshlashadilar. Koreyada yangi yilni nishonlashni istaydigan insonlar juda ham ko'p. 1- mart kuni esa Mustaqillik kuni har yili nishonlanadi. Chunki bu bayram Koreya Yaponiya ishg'olidan qutilishi bilan bog'liq. Koreya Milliy ozodlik kuni 15- avgustda har yili nishonlaydilar. Bu kunda barcha koreyaliklar AQSh va Sovet Ittifoqi Koreyani 35 yillik Yaponiyaga mustamlakachiligidan ozod qilgan kuni xotirlaydi. Shu kabi boshqa bayramlar ham alohida nishonlanadi. [2;332]

Shu kabi Koreya ta'lim tizimi o'ziga xos jihatlari bilan ajralib turadi. Shuning uchun ham Koreya ta'lim tizimi boshqa mamlakatlar ta'lim tizimidan ajralib, sifati bo'yicha dunyoda birinchi o'rinda turadi. Hattoki iqtisodiy jihatdan ham dunyoning eng yetakchi davlatlaridan. Koreya mamlakati o'zining brendlari, katta-katta kompaniyalari bilan mashhur bo'lib ajralib ham turadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 26.05.2023 yildagi PF-79-son
2. B.Xodjayev “Umumiy pedagogika” 1992-y. T. 416 b.
3. Pedagogika tarixi, A. Zunnunov, “Sharq” nashriyoti, T: 2004, 332b.
4. <https://daryo.uz/2023/05/30/yangi-ozbekistonning-asosiy-ustuni-bilim-talim-va-tarbiya-boladi>
5. <https://prep.uz/news/umumiy/koreya-respublikasi-ta-lim-tizimi>